

معاونت آموزشی دانشگاه

دانشکده پرستاری و مامایی

طرح درس جامع

(روزانه)

عنوان درس: اپیدمیولوژی خانواده و جمعیت

اساتید درس: دکتر سمیرا شهباززادگان

تعداد و نوع واحد: ۱،۵ واحد نظری - ۰،۵ واحد عملی

رشته و مقطع: ارشد مامایی

پیش نیاز درس: ندارد

هدف کلی درس: آشنایی با تسلط و مهارت در تشخیص عوامل موثر بر اپیدمیولوژی خانواده، تسلط و مهارت بر الگوهای اپیدمیولوژیک بیماری‌های عفونی، تسلط و مهارت در مسائل اپیدمیولوژیک بهداشت مادر و کودک، تسلط و مهارت در شناسایی معیارها، نتایج و پویایی مسائل بهداشتی و توان برنامه‌ریزی، اجرا و ارزشیابی ارتقای بهداشتی و برنامه‌ها و راهکارهای پیشگیری از بیماری‌ها، کسب مهارت لازم در اجرای طرق و روش‌های پیشگیری و اصول بیماریابی (بیماری‌های ژنتیکی) در جامعه، مشاوره ژنتیکی و آموزش به والدین در مورد حاملگی‌های بعدی و احتمال خطر در داشتن یک فرزند معلول، کاربرد عملی و علمی از آثار و علائم بالینی و آزمایشگاهی در زمینه ژنتیکی در رابطه با ارائه خدمات بالینی مامایی.

شرح درس: با گذراندن این درس، فراگیران ضمن دستیابی به اپیدمیولوژی بهداشت مادر و کودک و خانواده الگوهای بیماری‌های عفونی مهارت‌های لازم را در زمینه اصول بیماریابی ژنتیکی، مشاوره‌ای بیماران به صورت علمی و عملی کسب خواهند نمود.

الف: طرح دوره (Course plan):

جلسات آموزشی نظری:

شماره جلسه	عنوان جلسه	ارائه؛ استاد
(۱)	مقدمه و اهداف اپیدمیولوژی	دکتر سمیرا شهباززادگان
(۲)	چگونگی اثر عضویت در خانواده بر بهداشت و بقای افراد	دکتر سمیرا شهباززادگان
(۳)	عوامل خطرآفرین اختصاصی فردی و ارتباطات اجتماعی، اقتصادی، رفتاری، اطلاعاتی و بیولوژیک بین اشخاص و گروه‌های آن‌ها و آثار بر وضعیت بهداشتی اشخاص	دکتر سمیرا شهباززادگان
(۴)	اندازه‌گیری و ارزیابی عینی و ذهنی وضعیت بهداشتی، تجزیه و تحلیل آماری تحقیقات در زمینه اثر مسائل خانواده بر بهداشت	دکتر سمیرا شهباززادگان
(۵)	تعاریف و اصطلاحات مهم و رایج در ژنتیک	دکتر سمیرا شهباززادگان
(۶)	ازدواج‌های فامیلی، تشخیص قبل از تولد اختلالات و بیماری‌های مادرزادی، شرح مهم‌ترین بیماری‌های ژنتیکی قابل تشخیص قبل از تولد	دکتر سمیرا شهباززادگان
(۷)	اصول و اهمیت غربالگری در مورد بیماری‌های ژنتیک	دکتر سمیرا شهباززادگان
(۸)	مبانی ژنتیک مهندسی	دکتر بهزاد داورنیا

دکتر بهزاد داورنیا	مشاوره ژنتیک و اصول و اهمیت آن در جامعه	۹
دکتر بهزاد داورنیا	کاربردهای عملی ژنتیک مدرن در پزشکی و مامایی	۱۰
دکتر بهزاد داورنیا	فارماکوژنتیک	۱۱
دکتر بهزاد داورنیا	ژنتیک جمعیت	۱۲

نحوه ارائه درس (Teaching Method): سخنرانی ☒ پرسش - پاسخ ☒ بحث گروهی ☒ آزمایشگاهی ☐ نمایشی ☐ حل مسأله ☐
 نحوه ارزشیابی: تکوینی (میان ترم) ☒ تراکمی (پایان ترم) ☒ کتبی: (تشریحی ☒ تستی ☒ شفاهی ☐ عملی ☐

نحوه ارزشیابی:

معیارهای ارزشیابی	درصد نمره	سهم نمره (از ۲۰ نمره)
حضور فعال و منظم در کلاس	۵٪	۱
فعالیت ها و تکلیف آموزشی	۳۵٪	۷
آزمون های کلاسی و میان ترم	-	-
امتحان پایان ترم	۶۰٪	۱۲
جمع کل	۱۰۰٪	۲۰

منابع: (پیشنهادی وزارت بهداشت- درمان و آموزش پزشکی)

- بهداشت و مدیریت خانواده، بهنودی، زهرا (آخرین چاپ)
- ژنتیک در پزشکی، تامپسون، مک اینز، ویلارد (آخرین چاپ)
- کنترل اختلال های مادرزادی و ژنتیک در سطح جامعه، سازمان بهداشت جهانی
- بیماری های ارثی (مشاوره ژنتیک)، سازمان بهداشت جهانی
- اپیدمیولوژی گوردیس، دکتر لون گوردیس (آخرین چاپ)
- مبانی ژنتیک پزشکی ایمری، پیتر ترن پنی، شان الارد (آخرین چاپ)
- سایر منابع علمی روز موجود

ب: طرح درس (lesson plan):

عنوان درسی: اپیدمیولوژی خانواده و جمعیت			رشته و مقطع تحصیلی: کارشناسی ارشد مامایی			نیمسال و سالتحصیلی: نیمسال اول ۱۴۰۴-۵			شماره جلسه: ۱		
موضوع درس: معرفی اپیدمیولوژی خانواده و جمعیت											
تدوین: گروه مامایی											
هدف کلی: در پایان این درس دانشجویان با مقدمه و اهداف اپیدمیولوژی آشنا خواهند شد.											
ردیف	هدف های رفتاری (دانشجو پس از پایان درس قادر خواهد بود):	حیطه یادگیری	سطح حیطه	مکان آموزش	نحوه ارائه درس	رسانه و وسیله	زمان (دقیقه)	شیوه ارزشیابی و فعالیت های تکمیلی			
۱)	اپیدمیولوژی را تعریف نماید.	شناختی	دانش	کلاس مندرج در برنامه کلاسی	سخنرانی	وایت بُرد کامپیوتر ویدئو پروژکتور	۹۰ دقیقه	ارزشیابی تکوینی، پرسش شفاهی			
۲)	انواع مطالعات اپیدمیولوژی را تعریف کند.	شناختی	دانش								
۳)	کاربرد اپیدمیولوژی را توضیح دهد.	شناختی	دانش								
۴)	مرور اجمالی بر طیف سلامت و بیماری داشته باشد.	شناختی	دانش								
۵)	تعریف سلامت و بیماری را بداند.	شناختی	دانش								
۶)	علل بیماری را بداند.	شناختی	دانش								
۷)	اهمیت اپیدمیولوژی در مامایی را توضیح دهد.	شناختی	دانش								

عنوان درسی: اپیدمیولوژی خانواده و جمعیت		رشته و مقطع تحصیلی: کارشناسی ارشد مامایی		موضوع درس: معرفی اپیدمیولوژی خانواده و جمعیت		تدوین: گروه مامایی		
هدف کلی: در پایان این درس دانشجویان با چگونگی اثر عضویت در خانواده بر بهداشت و بقای افراد آشنا خواهند شد.								
ردیف	هدفهای رفتاری (دانشجو پس از پایان درس قادر خواهد بود):	حیطه یادگیری	سطح حیطه	مکان آموزش	نحوه ارائه درس	رسانه و وسیله	زمان (دقیقه)	شیوه ارزشیابی و فعالیت‌های تکمیلی
۱	مفهوم عضویت در خانواده و ابعاد مختلف آن (بیولوژیک، روانی-اجتماعی، اقتصادی) را توضیح دهد.	شناختی	دانش	کلاس مندرج در برنامه کلاسی	سخنرانی	وایت بُرد کامپیوتر ویدئو پروژکتور	۹۰ دقیقه	ارزشیابی تکوینی، پرسش شفاهی
۲	تأثیر ساختار خانواده (هسته‌ای، گسترده، تک‌والدی و ...) بر وضعیت سلامت و بقای افراد را تحلیل کند.	شناختی	دانش					
۳	نقش حمایت عاطفی، اجتماعی و اقتصادی خانواده در ارتقای سلامت جسمی و روانی اعضا را تشریح نماید.	شناختی	دانش					
۴	ارتباط بین کیفیت روابط خانوادگی و پیامدهای سلامت (مانند طول عمر، بیماری‌های مزمن، سلامت روان) را بیان کند.	شناختی	دانش					
۵	نقش خانواده در پیشگیری از بیماری‌ها و ارتقای سبک زندگی سالم را توضیح دهد.	شناختی	دانش					
۶								
۷								
۸								

عنوان درسی: اپیدمیولوژی خانواده و جمعیت			رشته و مقطع تحصیلی: کارشناسی ارشد مامایی			موضوع درس: معرفی اپیدمیولوژی خانواده و جمعیت		
تدوین: گروه مامایی			نیمسال و سالتحصیلی: نیمسال اول ۱۴۰۴-۵			شماره جلسه: ۳		
هدف کلی: در پایان این درس دانشجویان با عوامل خطرآفرین اختصاصی فردی و ارتباطات اجتماعی، اقتصادی، رفتاری، اطلاعاتی و بیولوژیک بین اشخاص و گروه‌های آن‌ها و آثار بر وضعیت بهداشتی اشخاص آشنا خواهند شد.								
ردیف	هدف های رفتاری (دانشجو پس از پایان درس قادر خواهد بود):	حیطه یادگیری	سطح حیطه	مکان آموزش	نحوه ارائه درس	رسانه و وسیله	زمان (دقیقه)	شیوه ارزشیابی و فعالیت های تکمیلی
۱)	عوامل خطرآفرین فردی را شرح دهد.	شناختی	دانش	کلاس مندرج در برنامه کلاسی	سخنرانی	وایت بُرد کامپیوتر ویدئو پروژکتور	۹۰ دقیقه	ارزشیابی تکوینی، پرسش شفاهی
۲)	ارتباطات اجتماعی، اقتصادی و رفتاری بین اشخاص و گروه‌های آن‌ها بر بهداشت و بقای افراد را شرح دهد.	شناختی	دانش					
۳)	عوامل اطلاعاتی و بیولوژیک بین اشخاص و گروه‌های آن‌ها و آثار بر بهداشت و بقای افراد را شرح دهد.	شناختی	دانش					
۴)								
۵)								
۶)								

وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی

عنوان درسی: اپیدمیولوژی خانواده و جمعیت			رشته و مقطع تحصیلی: کارشناسی ارشد مامایی			موضوع درس: معرفی اپیدمیولوژی خانواده و جمعیت			تدوین: گروه مامایی		
هدف کلی: در پایان این درس دانشجویان با اندازه‌گیری و ارزیابی عینی و ذهنی وضعیت بهداشتی و تجزیه و تحلیل آماری تحقیقات در زمینه اثر مسائل خانواده بر بهداشت آشنا خواهند شد.											
ردیف	هدف های رفتاری (دانشجو پس از پایان درس قادر خواهد بود):	حیطه یادگیری	سطح حیطه	مکان آموزش	نحوه ارائه درس	رسانه و وسیله	زمان (دقیقه)	شیوه ارزشیابی و فعالیت های تکمیلی			
۱	اندازه‌گیری‌های وضعیت بهداشتی را شرح دهد.	شناختی	دانش	کلاس مندرج در برنامه کلاسی	سخنرانی	وایت بُرد کامپیوتر ویدئو پروژکتور	۹۰ دقیقه	ارزشیابی تکوینی، پرسش شفاهی			
۲	ارزیابی عینی و ذهنی وضعیت بهداشتی را شرح دهد.	شناختی	دانش								
۳	تجزیه و تحلیل آماری تحقیقات در زمینه اثر مسائل خانواده بر بهداشت را بداند.	شناختی	دانش								
۴											
۵											
۶											

Y

عنوان درسی: اپیدمیولوژی خانواده و جمعیت		رشته و مقطع تحصیلی: کارشناسی ارشد مامایی						
موضوع درس: معرفی اپیدمیولوژی خانواده و جمعیت		نیمسال و سالتحصیلی: نیمسال اول ۱۴۰۴-۵						
تدوین: گروه مامایی								
هدف کلی: در پایان این درس دانشجویان با ازدواج‌های فامیلی، تشخیص قبل از تولد اختلالات و بیماری‌های مادرزادی و شرح مهم‌ترین بیماری‌های ژنتیکی قابل تشخیص قبل از تولد آشنا خواهند شد.								
ردیف	هدف‌های رفتاری (دانشجو پس از پایان درس قادر خواهد بود):	حیطه یادگیری	سطح حیطه	مکان آموزش	نحوه ارائه درس	رسانه و وسیله	زمان (دقیقه)	شیوه ارزشیابی و فعالیتهای تکمیلی
۱)	ازدواج‌های فامیلی، پیامدها و اثرات آن را شرح دهد.	شناختی	دانش	کلاس مندرج در برنامه کلاسی	سخنرانی	وایت بُرد کامپیوتر ویدئو پروژکتور	۹۰ دقیقه	ارزشیابی تکوینی، پرسش شفاهی
۲)	تعریف و روش‌های مختلف تشخیص قبل از تولد را شرح دهد.	شناختی	دانش					
۳)	تعریف و انواع بیماری‌های مادرزادی را شرح دهد.	شناختی	دانش					
۴)	مهم‌ترین بیماری‌های ژنتیکی قابل تشخیص قبل از تولد را شرح دهد.	شناختی	دانش					
۵)								

عنوان درسی: اپیدمیولوژی خانواده و جمعیت		رشته و مقطع تحصیلی: کارشناسی ارشد مامایی		نیمسال و سالتحصیلی: نیمسال اول ۱۴۰۴-۵		شماره جلسه: ۷		
موضوع درس: معرفی اپیدمیولوژی خانواده و جمعیت		تدوین: گروه مامایی						
هدف کلی: در پایان این درس دانشجویان با اصول و اهمیت غربالگری در مورد بیماری های ژنتیک آشنا خواهند شد.								
ردیف	هدف های رفتاری (دانشجو پس از پایان درس قادر خواهد بود):	حیطه یادگیری	سطح حیطه	مکان آموزش	نحوه ارائه درس	رسانه و وسیله	زمان (دقیقه)	شیوه ارزشیابی و فعالیت های تکمیلی
۱)	مفهوم غربالگری و انواع آن را تعریف کند.	شناختی	دانش	کلاس مندرج در برنامه کلاسی	سخنرانی	وایت بُرد کامپیوتر ویدئو پروژکتور	۹۰ دقیقه	ارزشیابی آغازین، پرسش شفاهی
۲)	اهمیت غربالگری در بیماری های ژنتیک را بیان کند.	شناختی	دانش					
۳)	ضوابط برنامه غربالگری را بیان کند.	شناختی	دانش					
۴)	حساسیت و ویژگی ابزار غربالگری را تعریف و تعیین کند.	شناختی	دانش					
۵)	ارزش اخباری مثبت و منفی ابزار غربالگری را تعریف و تعیین کند.	شناختی	دانش					

مجلس شورای اسلامی ایران
وزارت فرهنگ، آموزش عالی و امور بین الملل

					دانش	شناختی	غربالگری در مامایی را تعریف و برای آن مثال بیاورد.	۶)
--	--	--	--	--	------	--------	--	----

عنوان درسی: اپیدمیولوژی خانواده و جمعیت		رشته و مقطع تحصیلی: کارشناسی ارشد مامایی		موضوع درس: معرفی اپیدمیولوژی خانواده و جمعیت		تدوین: گروه مامایی		
هدف کلی: در پایان این درس دانشجویان با مبانی ژنتیک مهندسی آشنا خواهند شد.								
ردیف	هدفهای رفتاری (دانشجو پس از پایان درس قادر خواهد بود):	حیطه یادگیری	سطح حیطه	مکان آموزش	نحوه ارائه درس	رسانه و وسیله	زمان (دقیقه)	شیوه ارزشیابی و فعالیت‌های تکمیلی
۱)	مفهوم و تعریف مهندسی ژنتیک را توضیح دهد.	شناختی	دانش	کلاس مندرج در برنامه کلاسی	سخنرانی	وایت بُرد کامپیوتر ویدئو پروژکتور	۹۰ دقیقه	ارزشیابی تکوینی، پرسش شفاهی
۲)	تاریخچه و سیر تحول مهندسی ژنتیک را مرور کند.	شناختی	دانش					
۳)	اصول پایه‌ای DNA نوترکیب و اهمیت آن در زیست‌فناوری را بیان نماید.	شناختی	دانش					
۴)	مراحل اصلی یک فرآیند مهندسی ژنتیک (استخراج، برش، کلون‌سازی و بیان ژن) را تشریح کند.	شناختی	دانش					
۵)	نقش آنزیم‌های محدودکننده، لیگازها و ناقل‌ها در مهندسی ژنتیک را توضیح دهد.	شناختی	دانش					

وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی

عنوان درسی: اپیدمیولوژی خانواده و جمعیت			رشته و مقطع تحصیلی: کارشناسی ارشد مامایی			موضوع درس: معرفی اپیدمیولوژی خانواده و جمعیت			تدوین: گروه مامایی		
هدف کلی: در پایان این درس دانشجویان با مشاوره ژنتیک و اصول و اهمیت آن در جامعه آشنا خواهند شد.											
ردیف	هدفهای رفتاری (دانشجو پس از پایان درس قادر خواهد بود):	حیطه یادگیری	سطح حیطه	مکان آموزش	نحوه ارائه درس	رسانه و وسیله	زمان (دقیقه)	شیوه ارزشیابی و فعالیت‌های تکمیلی			
۱	مشاوره ژنتیک را شرح دهد.	شناختی	دانش	کلاس مندرج در برنامه کلاسی	سخنرانی	وایت بُرد کامپیوتر ویدئو پروژکتور	۹۰ دقیقه	ارزشیابی تکوینی، پرسش شفاهی			
۲	اهمیت مشاوره ژنتیک در جامعه را بداند.	شناختی	دانش								
۳	اصول مشاوره ژنتیک را شرح دهد.	شناختی	دانش								
۴	نحوه انجام مشاوره ژنتیک اختصاصی ویژه بیماری‌های ژنتیکی شایع را شرح دهد.	شناختی	دانش								
۵	نحوه استفاده از شجره‌نامه ژنتیکی را شرح دهد.	شناختی	دانش								

عنوان درسی: اپیدمیولوژی خانواده و جمعیت			رشته و مقطع تحصیلی: کارشناسی ارشد مامایی		شماره جلسه: ۱۰	
موضوع درس: معرفی اپیدمیولوژی خانواده و جمعیت			نیمسال و سالتحصیلی: نیمسال اول ۱۴۰۴-۵			
تدوین: گروه مامایی						
هدف کلی: در پایان این درس دانشجویان با کاربردهای عملی ژنتیک مدرن در پزشکی و مامایی آشنا خواهند شد.						
ردیف	هدفهای رفتاری (دانشجو پس از پایان درس قادر خواهد بود):	حیطه یادگیری	سطح حیطه	مکان آموزش	نحوه ارائه درس	رسانه و وسیله
۱	کاربردهای عملی ژنتیک مدرن در مامایی را شرح دهد.	شناختی	دانش	کلاس مندرج در برنامه کلاسی	سخنرانی	وایت بُرد کامپیوتر ویدئو پروژکتور
۲						
۳						
۴						
۵						
					ارزشیابی تکوینی، پرسش شفاهی	۹۰ دقیقه

عنوان درسی: اپیدمیولوژی خانواده و جمعیت

موضوع درس: معرفی اپیدمیولوژی خانواده و جمعیت

تدوین: گروه مامایی

هدف کلی: در پایان این درس دانشجویان با فارماکوژنتیک آشنا خواهند شد.

رشته و مقطع تحصیلی: کارشناسی ارشد مامایی

نیمسال و سالتحصیلی: نیمسال اول ۱۴۰۴-۵

شماره جلسه: ۱۱

ردیف	هدفهای رفتاری (دانشجو پس از پایان درس قادر خواهد بود):	حیطه یادگیری	سطح حیطه	مکان آموزش	نحوه ارائه درس	رسانه و وسیله	زمان (دقیقه)	شیوه ارزشیابی و فعالیت‌های تکمیلی
۱)	فارماکوژنتیک را تعریف کند.	شناختی	دانش	کلاس مندرج در برنامه کلاسی	سخنرانی	وایت بُرد کامپیوتر ویدئو پروژکتور	۹۰ دقیقه	ارزشیابی تکوینی، پرسش شفاهی
۲)	اهمیت فارماکوژنتیک در علم پزشکی را بیان کند.	شناختی	دانش					
۳)	کاربردهای فارماکوژنتیک در دنیای امروز را بیان کند.	شناختی	دانش					
۴)								
۵)								
۶)								

عنوان درسی: اپیدمیولوژی خانواده و جمعیت			رشته و مقطع تحصیلی: کارشناسی ارشد مامایی			شماره جلسه: ۱۲		
موضوع درس: معرفی اپیدمیولوژی خانواده و جمعیت			نیمسال و سالتحصیلی: نیمسال اول ۱۴۰۴-۵					
تدوین: گروه مامایی								
هدف کلی: در پایان این درس دانشجویان با ژنتیک جمعیت آشنا خواهند شد.								
ردیف	هدف های رفتاری (دانشجو پس از پایان درس قادر خواهد بود):	حیطه یادگیری	سطح حیطه	مکان آموزش	نحوه ارائه درس	رسانه و وسیله	زمان (دقیقه)	شیوه ارزشیابی و فعالیت های تکمیلی
۱)	مفهوم ژنتیک جمعیت را شرح دهد.	شناختی	دانش	کلاس مندرج در برنامه کلاسی	سخنرانی	وایت بُرد کامپیوتر ویدئو پروژکتور	۹۰ دقیقه	ارزشیابی تکوینی، پرسش شفاهی
۲)	کاربردهای ژنتیک جمعیت را بیان کند.	شناختی	دانش					
۳)	نحوه به کارگیری ژنتیک جمعیت در علم مامایی را توضیح دهد.	شناختی	دانش					
۴)								
۵)								

برای واحد عملی، دانشجویان به مدت ۴ روز جهت آشنایی با مشاوره ژنتیک، روند تشخیص و درمان در آزمایشگاه و بالین به بیمارستان مراجعه خواهند کرد.

